

કળીયુગનો ચિતાર યાત્રા પૂર્ણ પશ્ચાત્તાપ ભાગ ૧૩૦

૨૨૩૮૨

પ્રત ૧૦૦૦

સપ્ત ૧૯૮૦

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ
૨૦૧૮૦૬
ગુજરાત વિદ્યાપીઠ

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી 'કૉપીરાઈટ' વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૧૧૩૮૧

વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ કાવ્યનાંતે કાવ્ય

વિષય ૨ : ૪

કળીયુગનો ચિતાર

યાને

પૂર્ણ પ્રશ્નાતાપ.

લેખક:-ગોરધનભાઈ કાળીદાસ પટેલ,
નરસંડા.

(સર્વ હક્ક રચનારને સ્વાધીન છે. કોઈએ
કંઈ પણ લખાણ લેવું નહિ ?)

જપાવી પ્રગટ કરનાર -

છોટાભાઈ રણછોડભાઈ પટેલ.

નરસંડા.

શ્રી લક્ષ્મિ પ્રીન્ટીંગ પ્રેસમાં શા. મણીલાલ ઉગરચંદે છાપ્યું.

રીચીંગ-અમદાવાદ.

કીંમત ૦-૪-૦

ગઝલ.

ખાદી.

અરે ઓ હિન્દનાં વાસી ? બને ખાદી તણા ખ્યાસી ?
 બને તે આપની દાસી ? હવે ત્હેને સ્વીકારોને ?
 ચહો બે હિંદ આખાદી ? સદા પ્રેમ ધરો ખાદી ?
 બુઓ બખકે ? વળી ખાદી ? હવે ત્હેને સ્વીકારોને ?
 અરે ઓ સજ્જનો દેશી ! ચહો શું માલ પરદેશી !
 ત્યજે સહુ ઢાંગ વિદેશી ? હવે ખાદી સ્વીકારોને ?
 વિદેશી મોહના છોડ્યા ? કળા હુન્નર બધા તોડ્યા ?
 અહા ! કુસંગ ક્યાં બેડ્યા ? હવે ખાદી સ્વીકારોને ?
 અહા ? ખાદી દીસે કેવી ? શુશોભિત પ્રેમથી લેવી ?
 ગણી સૌ ? ધર્મની દેવી ? હવે ત્હેને સ્વીકારોને ?

 ભુજંગી,

હતાં માતપિતા સદાચારી સારાં,
 મને ભાસતાં તે સદા પ્રેમી ખ્યારાં;
 ઉછંગે રમાડે ખીલાવે સદા તે;
 રમાડી પટાવે કલાવે મને તે,
 હતો એકનો એક માતા પિતાને,
 અહા ! પ્રેમથી ચાહતો હું ગીતાને;
 વધી બુદ્ધિ મારી વધ્યાં વર્ષ મારાં.

ખરે! માત પિતા સદા સ્નેહી સારાં;
 અહા! પુત્ર માટે સહુ દુઃખ ભારે,
 મને નીરખી પ્રેમ કાન્તિ વધારે;
 કરે દેવ પૂજા સદા તે પ્રભાતે,
 અહા! કર્મ રૂઢું કીધું તે પ્રભાતે.
 મને નીરખી થાય અત્યંત રાજ,
 સદા પાય લાગું કહી માણ માણ;
 વધે વર્ષ વારિ સમો વેગ લાવી,
 અરે! દશા રાંકડી કુર આવી?
 પિતા મર્મ ભેદે સદા વાત ધારે,
 અરે સ્નેહી શાણા કહું શું? વધારે;
 કીધો ભેદ ખુલ્લો અહો! ને પિતાએ,
 વધાર્યા વિચારો કંઈ કર્મ માટે,
 સદા લેખ થાયે લખ્યા જે લલાટે;
 વિચારે અહો! લખ મારા સદા તે,
 અહો! દાવ આપ્યો ભલેરો કદાતે,
 કુલીન કન્યા હતી એક ધામે,
 પિતાજી કરે છે સદા તેહ ગામે;
 કીધું લખ માઝું વિધિ સૌ પ્રમાણી,
 સાહે સુપત્નિ સતિ તત્ત્વ જાણી.
 વધ્યાં વર્ષ મારાં. વધ્યો પ્રેમ ઘાટો;

થયો પ્રેમ રૂપી સદા દોર જાડો;
 જીવાની વહે છે. સદા વારિ વેગે,
 અહો ! તે વધે છે કુળા છાડ શેગે;
 સદા પત્નિ મારી રૂડો પ્રેમ લાવે,
 મને બાઈ હુ'મેશ અત્યંત ભાવે,
 હુતો મગ્ન જેવો પિતામાત સાથે,
 થયો મગ્ન તેવો હવે પત્નિ સાથે.

પત્નિ સદા કહે, મુવાં માતપિતા,
 તમે શું કરો છો ? બળી તેહ ગીતા;
 પ્રભુએ સહુને રૂડો દેહ આપ્યો,
 અહાહા ! જીવ્યો આ ? જીવો રંગ વ્યાપ્યો.
 રૂથે નહિ બાઈ ? મને વૃત્તિ ત્હારી,
 લાગે ? અહા બસ ! કલેજે કટારિ;
 અરે લગ્ન કીધાં તમે મારી સાથે,
 હવે તાપ દીસે પરિપૂર્ણ માથે.
 રૂચતી નહિ જો ? તમારી કૃતિ આ ?
 ખરેખર હઠાવો ? તમારી સ્મૃતિ આ ?
 હવે લાડ તેનાં, તમોને શું શોભે ?
 ત્યજો શું અમોને ? તમાષાજ લોભે ?
 થશે પુત્ર સારો ભણાવો ગણાવો.
 અરે ધામ રૂઝાં શુશોભિત ચંણાવો,

થયાં માતપિતા અહો વૃદ્ધ જેવાં,
 થશું આપણે સર્વ કો કાલ તેવાં.
 અરે કોઈ આવે નહિ કોઈ સાથે,
 જવાના રવાના થશું ઠાલી હાથે,
 થયેા સ્તબ્ધ બાથે સૂણી વાત પોતે,
 ચઢ્યો પ્રેમ કાચા તણી લાંબ જ્યોતે;

*

*

*

*

પિતા માત તહેનાં ખરું તત્ત્વ બાણે,
 અહા! શુભ કર્મો સદા ને પ્રમાણે,
 નથી સેવ ઇચ્છા ખરે પુત્ર કેરી,
 અહો? વૃદ્ધ કાયા દીસે છે. ભલેરી;
 ખરે માતપિતા સદા શાન્તિ રાખે,
 વૃત્તિ સદા પોત પોતાની ભાખે.
 કીધી ન સેવા, કંઈ તે પિતાની
 કીધી ન સેવા, કંઈ તે સીતાની
 અરે! મૂર્ખ પ્રાણી કરે કર્મ શું આ
 અરે પાપી પ્રાણી ધરે ધર્મ શું આ
 સુપત્ની વદી જો હવે સર્વ સુખી,
 સીધાવ્યાં જનેતા અને મુગ્ધ રૂખી.
 સદા પત્ની તહેની રૂઝો બોધ હેતી,
 રૂઝાં ધામ પોતે કરાવા કહેતી;
 અલંકાર રૂઝા તમે પ્રિય લાવો,
 પતિજી! મહા પુન્યશાળી કહાવો!

ગઝલ.

રૂવે આ છોકરાં સર્વે, ઘરેણાં માગતાં હુખે,
 પતિજી શું રહ્યા બેસી ! અલંકારો ઘડાવોને !
 મઝાની મોજડી લેવી, અલંકારે જડી દેવી !
 અહા ! મુંઢર દીસે કેવી ! ભરત કામે ભરાવોને !
 રૂથેના ચોળી આ જરીએ, કીનારી સીલકની ચુધ્યે !
 રસીક સાડી લઈ સાદી અહા ! તોયે મઢાવોને !
 બળી આ બંગડી જાડી, સુવર્ણી ઢોરની લઈએ,
 પતિજી પ્રેમના ખ્યાસી, અલંકારો ઘડાવોને !

ખમના ભર્યા તે નહિ કામ આવે !
 અરેરે ! ઉગારો સદા કેમ ફાવે ; !
 અહાહા ! પતિજી ! તમે આશું ધારો !
 ભર્યા હામ પોતે છતાં શો ઉધારો
 વિચારો કરે ઉગ્ર સદાય સ્ત્રી, તે,
 કરું ઘાટ તેનો પ્રયુક્તિથી પ્રીતે;
 પતિ ત્રીધાવ્યા અહા ! કંઈક કામે,
 કીધા ચાર ચંગાળ તૈયાર સામે.
 પતિ દુષ્ટ મારો, હું તો તેથી હારી,
 કરો કામ આજે તમે એક ભારી.
 સૂવે આ સ્વધામે, ત્રીજે માળ પોતે,

કરો ઘાટ તહેનો ધરો વાત આ તે
 હજારી દઉં દામ આજે તમોને
 સંતોષ આપો ખરેખર અમોને
 ધાર્યું ધણીનું સદા બાઈ નાશે !
 જોજો વિચારી ઝડપ જીવ નાશે.
 ચંડાળ ચારે ચઢી કંઈક પેઠા,
 એકાન્ત ઠામે અહા, તેહ બેઠા.
 પતિ આવી પોતે સૂતેલો શયનમાં,
 ખરે નિંદ્ર ભાસે ! અહાહા ! નયનમાં
 ચંડાળ આવ્યા કૂડુ કામ ધાર્યું,
 જાગ્યો સૂતેલો, અહા ! કોણ આવ્યું !
 તમે કોણ બાપુ ! પધાર્યા શું કામે !
 કહો વાત સાચી ! પધાર્યા શું કામે !
 અરે મૂર્ખ પ્રાણી ! હવે મોત આવ્યું,
 ખરે મોત તહાઈ ! અમોનેજ લાવ્યું.
 કહી દયો તમે ભાઈ ! ગુન્ડો શું મારો
 નથી કાંઈ ક્રીધો ગુન્ડો મેં તમારો !
 સુપત્ની તમારી દીસે પુન્ય શાળી,
 અહો ! તેહ મારે તને મૂર્ખ પાળી !
 કાણુ એક થોભો અરે ! વીર મારા !
 ધારૂ સમરવા પ્રભુ પ્રાણુ ખ્યારા.

*

*

*

*

અરે ! દૈવ આ તેં કૂડા કોપ કીધો ?
 મને મોહ માયા તણો સંગ દીધો.
 ફસાવ્યો મને મોહ સંચા મહી તેં ?
 ફસાવ્યો સદા રંગ સંચા મહી તેં.
 બધા બંગલા ને બધાં હાટ ભારે,
 નહિ સાથ આવે હવે તેહ ભારે;
 અરે ? કોડ દામો તણાં ધામ કીધાં ?
 અરે ? કોડ પાતક, સદાશિવ ? લીધાં.
 મને સ્વાર્થી માયા તણો રંગ લાગ્યો,
 સદા પુત્ર પત્ની તણો પ્રેમ લાગ્યો;
 ચઢ્યો જંગમાં હું અહો ? પત્ની સાથે ?
 અરે કારમો ઘા, કીધો મેંજ હાથે ?
 જીવાની ઉછાળે, રમ્યો મોજ સંગે,
 ચઢાવ્યો મને કર્મ ? કૂડા કુસંગે ?
 કીધી નહિ માત પિતાની સેવા !
 અરેરે ! જમ્યો હું કૂડા મિષ્ટ મેવા;
 મુવાં માત પિતા અરે દુઃખી હાલે,
 અરેરે ? વિચિત્રતા ગદા શૂલ સાલે,
 અરે ? માત પિતા સદા દુઃખ દીધુ,
 તમારું ભલુ કે કદી મેં ન કીધુ.
 અરે ? માત પિતા સદા માફ માણું ?

મને માફ આપો પ્રભુ પાપ લાગું.
 અરે ? માત પિતા મને માફ આપો ?
 અરેરે ? તમારું પ્રભુ કષ્ટ કાપો.
 હજારો પ્રણામો કરું સાર પિતા.
 નમામિ પ્રણામે, મદદ મુજનેતા.

ગઝલ,

પ્રભુનું નામ ના લીધું, અહા! કૂકર્મ મેં કીધું,
 પ્રભુજી પ્રાણથી ખ્યારા, હવે વિનતિ સ્વીકારોને
 કીધાં મેં સૌ કૂડાં કામે, કપટથી કંઈ ભર્યા દામો.
 કીધાં મેં સર્વ કૂધારા, હવે વિનતિ સ્વીકારોને !
 મનુષ્યા દેહ તેં દિધો, અહા ! શુભ લહાવ ના લીધો,
 પ્રભુજી હે પિતા મારા, હવે વિનતિ સ્વીકારોને !
 ઉડાવી મોજ મેં ઝાઝી, કીધી પાળ દગલબાળ,
 લીધાં મેં પાપના ભારા, હવે વિનતિ સ્વીકારોને ?
 અહા ! સુખ શાન્તિ સૌ દેતા, સકળ આ વિશ્વના નેતા,
 ખળ્યા સૌ ફેક કૂધારા, હવે વિનતિ સ્વીકારોને ?
 હવે આખર દશા ભાસે પુરાણાં પાપ ઉજાસે
 કીધાં મેં કાઠ કૂધારા, હવે વિનતિ સ્વીકારોને ?
 સગાં સૌ સ્વાર્થને રોતાં, હવે આંસુ ન કો લોતાં,
 સુધારા ફેક કૂધારા, હવે વિનતિ સ્વીકારોને ?

અહા ! પૈસા પુંજી સારી, આવે સાથ તે મારી,
ખજ્યા એ સર્વ ઉધારા, હવે વિનતિ સ્વીકારોને.

*

*

*

*

ત્યજી હર્ષ શાને વૃથા શોક ધારે !
થવા કાળ મિથ્યા ન થાએ લગારે ?
હતા રામ રાજા મહાત્મવ વેત્તા,
સદા પ્રહ્લ સ્નેહ નિમગ્ન રે'તા,
લહી વાત, ત્યાગી સ્ત્રીતા કૂ વિચારે,
થવા કાળ મિથ્યા ન થાએ લગારે ?
ભલા પાંડવો જો હતા છત્રધારિ,
ગયું રાજ્ય, વનમાં ભમ્યા થઈ ભિખારી;
હુર્યા ચીર ચતુરા તણાં ધીર ધારે,
થવા કાળ મિથ્યા ન થાએ લગારે ?
કસોટી લીધી સત્યની સુખ દેખી ?
હરિશ્ચન્દ્રે આકૃત ઉરે ન લેખી;
મૂવો પુત્ર રાણી ગણીકા હવારે.
થવા કામ મિથ્યા ન થાએ લગારે ?
જુઓ રાય રાવણ કે કોઈ કાંના ?
ખન્યાં દેવ દાનવ સદા હાસ જોના;
ગયો લંક ભૂમિ ત્યજી પળવા રે,

થવા કામ મિથ્યા ન થાયે લગારે.
 મને મારશે ના ? મને મારશે ના ?
 બચાવો તમે જો ? મને મારશે ના ?
 તમે જો ઉગારો ? હું તો કંઈક આપું ?
 તમારા બધાની સદા કપ્પી કાપું.
 જીવતદાન આપો હયા કંઈક લાવી.
 કળાય ના ? પંથ અદૃષ્ટ ભાવી ?

તૈયાર થઈ જા ! અરે મૂર્ખ પ્રાણી ?
 બધી ખુશામત હવે ધૂળ ધાણી.
 ભલે એક આપી હજારી તમોને ?
 દઉં પાંચ ખેડેલી બચાવો અમોને ?

તૃષા તમારી પરિપૂર્ણ કરજો,
 જીવતદાન આપી આનંદ ધરજો ?
 અરે દ્રવ્ય આપી જીવતદાન માગે !
 ભંડાર સહુ જોઈ ચંડાળ જાગે;

પુરો કરી દ્રવ્ય બધું હરો સૌ ?
 કરો કામ સહસા ! હૃદે ધરો સૌ ?
 ક્ષમા આપની હે કૃપાનાથ માગું ?
 પછી શબ્દ બે નમ્રતા ધારી ભાખું ?
 હૃદે હેત ધારી હયા આપ દેજો,

ખરે આ કૂકર્મી બચાવી જ લેજો ?
 નથી મેં કરી આપની કાંઈ ભક્તિ,
 નથી આપના ગુણ ગાવાની શક્તિ;
 હયા! લાવીને, દાસ પ્રીતે ઉગારો,
 ભૂલ્યો હું કરોડો પ્રભુ ઉપકારો.

(ગઝલ)

જરા જન જાળવી લેજો ! પ્રભુ પર ધ્યાન તો દેજો ?
 નહિ રવડી કદી મરજો ? કૂડો કળીયુગ જો આવ્યો,
 સદા પાતક શિરે લેતો ? મૂક્યો આ જીવ શું બેડેતો ?
 ગ્રહચંશિખમારજો મેં તો ? કૂડો કળીયુગ જો આવ્યો !
 નહિ વિશ્વાસ કો કરજો ? કૂકર્મી ધ્યાનમા ? ધરજો ?
 પછી રવડી અરે મરજો ? કૂડો કળીયુગ જો આવ્યો ?
 નથી ક'ઈ સંપ આ કામે ? રહ્યા સૌ ભાઈ બે કામે,
 જરા રે'જો રૂકા કામે ? કૂડો કળીયુગ જો આવ્યો.
 લઢે સૌ જ્ઞાતને બેડેનો, ખરે આ ઘોર તે શેનો, ?
 અરેરે ? આ ગુન્હો કેનો ? કૂડો કળીયુગ જો આવ્યો ?
 અરે કેં જૂજ ચીજ માટે, લઢે સૌ શિરને સાટે ?
 બજારે કેં ઘરે હાટે, કૂડો કળીયુગ જો આવ્યો ?
 કરે હત્યા ભલે માતા, અગર શિરછત્ર જો તાતા,
 ખરે મળમૂત્રમાં નહાતા ? કૂડો કળીયુગ જો આવ્યો ?

લલે કંઈ બહેન કે જાતા , સદા તે કોર્ટમાં જતા,
 અરે કૂકર્મી તે થાતા ? કૂડો કળીયુગ જો આવ્યો ?
 અહો ફેશન બુદ્ધી લાવ્યો ? સહુને પ્રેમથી લાવ્યો,
 અરે અધર્મી જો ફાવ્યો ? કૂડો કળીયુગ જો આવ્યો ?
 જવાહે એ બધાં પોતાં. બધા જન ખાય છે ગોથાં,
 નકામાં સર્વ એ થોથાં ? ભલે કળીયુગ જો આવ્યો ?
 અધર્મી જો રહે સુખે, બધા ધરમીં મરે ભૂખે,
 સહુના પેટમાં દુઃખે, ભલે કળીયુગ જો આવ્યો ?
 અધર્મીના પડે પાસા, જવા દે તું બધી આશા,
 ગ્રંથેતું સર્વ નિરાશા, ભલે કળીયુગ જો આવ્યો ?

ગળું દાખી ત્હેનો ચહા ? પ્રાણ કાઢ્યો,
 પછે એક બે વાર પટકી પછાડ્યો;
 મૂંવા તે પહોંચ્યો પિતા માત સાથે,
 પિતા માત ભેટયાં સહુ એક સાથે.
 રૂડું દ્રવ્ય લીધું કીધો કેર કાળો,
 ચંડાળ ચારે કહે ઘર નિહાળો;
 લીધી ઘાંસડીને ગયા ઘેર પોતે,
 સૂતા સોડ તાણી સહુ ઉંઘ જ્યોતે.
 પ્રભાતે ઉઠી પત્ની નિહાળવા તે,
 મળે ન કોઈ વળી દ્રવ્ય કે તે,
 હવે નિરાશા તણી વાત કરવી.
 અરેરે અહહા ? હુડે સર્વ ધરવી.

સ્ત્રીધાવ્યા પતિજી ફૂડી વાત ધારી,
 અરેરે ? કીધો મેં ઉપદ્રવ ભારી,
 નથી કોઈ બેલી ? વળી પુત્ર મારે,
 ખરે જો ? વિધાતા ફૂડી વાત ધારે;
 હવે પોક પાડી રડા ફૂટ કરવી,
 ખરે શોકની વાત હૃદયે જ ધરવી.
 અરેરે ? ગયા પ્રાણ મારા પતિના,
 કુડા હાલ થાશે હવે જો સતીના ?
 થયા લોક ભેળા જીવે વાત જાણે ?
 અરે ? સર્વ ભોળા, નવી વાત જાણે.
 ખરે ! ચોર પેઠા જીવે ખૂન કીધું,
 ક્યા ઘોર પાપે સ્ત્રીનું સુખ લીધું !
 થઈ શોધ પાકી ! કદી હાથ લાગે !
 સૂણી વાત કાળી, બધા પાપી લાગે.
 ફરી કેંક દા'ડા કીધી વાત અધી,
 ફર્યા નહી કોઈ કરી શોધ બધી;
 પ્રભુએ કીધું તે સહુ સાર જાણે !
 અરેરે ! હવે કોઈ માફ પ્રમાણે !

ગાઝલ.

પ્રભુને દોષ શો દેઉં !

અહા ! જ્યાં કર્મનું 'દેવું' !

અહા ! છે કીસ્મતી બાજી !

ભલે હું રહું પ્રભુ ગાળ !
 મલે છે કર્મની રેષા !
 પછી મંડાય બે ! રેખા,
 અરેરે દોષ શો દેવો !
 બધો છે કર્મનો મેવો.
 પતિજી આપ વિભેગે !
 દુઃખી અમ કર્મ સંભેગે;
 ગયું અમ રત્ન જે સાફ !
 દીપાવી દીપતું પ્યાફ.
 પતિજી ? યાચના મારી ?
 વધો તમ કીર્તિની વાડી ?
 હરિહર ! દુઃખ ? સૌ કાપો ?
 સદા સુખ શાન્તિમાં રાખો.

રૂવે રોજ નારી અરે ! કોઈ આવો !
 ઉગારો ! બચાવો પ્રિયાને મનાવો !
 હતી વિધવા પણ ઘણી કાન્તિ જેની ?
 અહા ! એક દીને મળી આંખ ત્હેની !
 હતો સાધુ મંદિરનો યોગી ભાસે !
 દીસે વીજ જેવો પ્રકાશે ઉભસે.
 મળી આંખ ત્હેની ! અને સાધુ ખાવા !
 હવે બેઉ ચાલ્યાં ફળો મિષ્ટ ખાવા !
 નિરાધાર છોડે રહે ઘેર પોતે !

મખ બાઈ મની બાઈ બેઠા । પતિવ્રત જ્યોતે ।
 પૂનર્લભ કીધુ પતિવ્રત ધારે ।
 સદા આવી રાંડા । ગણા કૈક મારે ।

ગઝલ.

કીધા ટીલા અનં તપના, વળી બાધુ પીધુ મૌકા,
 અરે । તે મેલના ટાડ્યો । થયો માધુ અરે । શાને ।
 મુડાવી મૂછને દાઢી । કપાળે ભાત જો પાડી ।
 હૃદય કીધુ નહિ કડુ । થયો માધુ અરે । શાને ।
 ધરી માળા સદા હાથે, છુટા જો કેશ છે માથે,
 ફહાડી ગખતો માથે । થયો માધુ અરે । શાને ।
 ત્યજી ધોળા મદા માટે. ધર્યા ભગવા ઘરે ઘાટે ।
 નથી કંઈ આખડી નમતી । થયો માધુ અરે । શાને ।
 લીધી મુક્તિ થવા માળા । ખળે છે પેટમા લાળા ।
 અરે આ જંગલી પાળા । થયો માધુ અરે શાને ।
 નચાવે કંઈક જો નારી, ખરે તુજ આખડી ભારી,
 કીધુ તે કામ હુ ખકારી । થયો માધુ અરે । શાને ।
 કરે તુ દેવની મેવા । દયાળુ ઇશ્વરી દેવા,
 રૂડા કંઈ બોધ ના લેવા । થયો માધુ અરે શાને ।
 ત્યજ્યા તે સર્વ સખંધી । કરી આખો અરે । અંધી ।
 છતા શુ । કૂર દુર્ગંધી । થયો સાધુ અરે । શાને ।

આ પુસ્તકનો ભાગ બીજો ટુંક સમયમા બહાર પડશે.
 એકદમ નામટી લેનારને તદ્દન સસ્તી મળશે મળેા ચા લખેા

